

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Povýšenie vojenských tiarch.

Ba čo to bude s europejskými národami, keď sa vojská na veky len zväčšovať, a strašné farchy vojenských trov na daňujúcich občanov neprestajne váľať budú ?

Kde sa pozreš, všade len kasárna a len kasárna. Nieto už väčšieho mesta, ktoré nemalo by či už regulárnych vojakov abo honvédov. Pechota, konnictvo a všeliaké odvetvia ich, státisíce to zdravých mužov musia za rcky zápasit pekne vyobliekaní, pracujú nieraz až bez seba ako najatí, a vlastne predsa len darebačia. A keby aspoň mali koho biť, volajakého nepriateľa odháňať z krajiny buďto z hraníc jej; ale nepriateľa nikde, ba každá krajina, všetci mocnári a vlády slávnostne hlásajú mier a pokoj. Na čo tedy zväčšovať vojská ?

V krajine uhorskej vydávali sme na vojsko už i doteraz 40 hal. z každej jednej koruny, ktorú ako daň splácame. To jest, temer pravá polovica všetkých strašných daní vandrovala do pokladnici vojenskej. A hľa toto je ešte všetko málo. Obe vlády: rakúska aj uhorská predostierajú teraz prelimitár na vojenské výdavky, a hľa, miesto toho aby ulavili občianstvu na farchách, ešte o veľiké milliony žiadajú pre vojakov viac, ako museli sme platiť doposiaľ.

Tieto návrhy o tých nových vojenských farchách natoľko prišly teraz nevhod, že ešte aj medzi liberálmi pôsobily nespokojnosť. A tomu aj výrazu dali privrženci bývalej strany Apponyiho, ba áno aj sám Apponyi upozorňoval Szélla v jednom súkromnom liste, že keď už nemožno vyhýbať tým novým farchám, aby tedy aspoň urobily sa poriadky k národnejšej výchove voj-

ska. Žiadal menovite, aby zástavy a odznaky vojska nosily na sebe výraz aj samostatného Uhorska, lebo doteraz vojsko spoločné má len rakúske štátne barvy a rakúsky címer (dvojhlavého orla); ďalej, aby uhorské regimenty dostávaly len uhorských dôstojníkov; tiež, aby zmenil sa trestný zákonník vojenský. Ďalej, aby rezervisti len v istom počte pridelovali sa spoločnému vojsku, ostatní ale majú prináležať k domobrancom (honvídóm). Konečne žiadal, aby len taký občan uhorský mohol byť dôstojníkom (officierom) pri regulárnom vojsku spoločnom, ktorý zná reč maďarskú.

Tieto byly žiadosti Apponyiho a jeho privržencov. Vojenský minister však ani slyšať nechcel o nich, a tak Apponyi strojil sa poďakovať za predsedníctvo snemovne ba zrieknúť sa chcel aj ablegátstva. No ale sa potom predsa šťastlive pomerili. Vojenský minister im slúbil, že dotyčne tých zástav a odznakov nastane taká zmena, aby tie odznaky a zástavy zodpovedaly aj našej uhorskej samostatnosti, ale že termín, kedy to bude, nemôže povedať. Ďalej odvetil, že uhorských dôstojníkov dľa možnosti budú pridelovať k regimentom uhorským, ale len postupne, bo naraz je to nemožné. Ostatnie ale požiadavky sú také, na ktoré žiadne sluby činiť nemôže, lebo o tých bude sa môcť až potom vyjednávať, keď pretriasať sa bude revízia (zmena) celého zákona o domobrane. Jedným slovom: minister domobrany neprislúbil *vlastne nič*, a predsa robil sluby, Apponyisti ale len to potrebovali, aby sa ospravedlniť mohli. Oni totiž kedysi skoro až na nože šli v boji za tie isté a ešte väčšie požiadavky — lenže vtedy sedeli na laviciach protivných stránok, kdežto teraz sú vládni, tedy treba im mlčať aj na prázdne

sluby, nech sú len predsa sluby. — Nuž za takéto tedy dosť málo vyznamné veci stvárajú liberáli medzi sebou celé komédie, hneď sa brozia jeden druhému a hneď zase pekne sa dohodnú a jeden druhého oslavuje ako najmúdrejšieho, najvlasteneckejšieho. *Ale čo-že má krajina, a ten ľud chudiatko z takýchto liberálnych zväd a zas bratrickovani?* Tedy pri takých strašných farchách nemajú liberáli inej myšlienky, inej starosti, len to, že ako si majú čosi zažiadať a voľačo na prázdno zasľúbiť? O to ich ani hlava už neboli, že čo povie k tým farchám ten ľud, či neznivočia ho úplne tolké strašné drancie porciové? Veď to nenie, prosím, žiaden žart: ľud nemá zárobkov, nemá chleba! Dlhov a starostí má každý vyše práva! Veď je to nie žiadnou tajnosťou, to sa uznáva po svete celom, že u nás sa to veľmi špatne klesá na majetku, zvlášť v poslednie roky! Nuž zdáliž nenie to príliš opovážlivé, keď sa práve v takom biednom položení našom uvažujú na nás nové hrozitanské farchy?

Ludová strana aspoň takto pochopuje veci. Ludoví vyslanci presvedčení sú o tom, že v terajšom svojom biednom postavení Uhorsko vonkoncom nesnesie už väčších tiarch vojenských. A preto rozhodne bude bojovať proti tomu povýšeniu, ako to už aj náš Rakovszky v snemovni oznámil. Ono sa to síce hovorí, že takto a takto: treba nášmu mocnárstvu tiež rozmnožiť a zdokonaliť vojenské regimenty, lebo že aj ostatnie mocnárstva sa silnejšie ozbrojujú. Hovorí sa, že však tie zväčšené výdavky vojenské odhlasovali by sa len na jeden rok, a že to byť musí, keby sa čo robilo, že si tu pomôcť nemôžeme, ináč by sme zaostali za inými krajinami. Nám však dôvody nepostačia. Lebo my nenahliadame toho, prečo by sa musela zožobráčená krajina nadrapovať s pyšným a veľkým vojskom, ani za jeden rok, ani za viac. A keď to vláda lepšie vie ako my, a je presvedčená, že sa vojenské farchy neomylné zvýšiť musejú: nuž my vieme lepšie zase to, že ľud, v mene ktorého sa to má takto šafariť, ľud ten na žiaden pád si *nepraje väčšieho vojska*. A v ústavnej krajine nesmelo by sa nič proti všeobecnej vôle celého národa rozhodovať. Či by len liberálni ablegáti boli na tolko obmedzení, aby si namysleli a uverili, že voličia a národ celý už ledvá vedia vyčkať čím väčšie farchy vojenské?

A keby aspoň tých troch rokov povinnova-

tého vojenčenia nebolo. Po iných krajinách už dávno znížili službu vojenskú s 3 rokov na dva, a hľa, u nás ani len tolko nevedia vlády previesť, aby aspoň v čas letnejší, keď jesto všade práca, rozposlali vojakov, a ľudová strana darmo o to kričí. To novoveké vystrájanie ohromného vojska s kunštovnými a strašnými nástrojmi ku vraždeniu nesrovnáva sa ani s kresťanstvom. Vraždu považuje nauka kresťanská vždy za *zlé*, a samosebou je aj vražda *zlé*, ešte aj vtedy, keď ju z musenosti páchame. Jedine vtedy nepočítuje sa nám toto *zlé*, tá vražda za hriech, keď dakto prinútený bol vraždiť preto, lebo ináč by si nebol mohol zachrániť život vlastný pred zlodejom. A tak aj vojny a bitky len vtedy dajú sa dľa učenia kresťanského ako-tak vymlúviť, jestli prinútení sú vojaci biť sa s nepriateľom takým, ktorý vrátil sa nám do otčiny a chce nás pozbaviť jej. Všetko ostatnie mordovanie ale, či to pácha zbojník, či vojak: vždy sa protiví najprísnejšiemu príkazu božiemu «Nezabiješ». Pravého kresťanského smýšľania človek tedy nijako nemôže sa uspokojiť s tým bezhraničným ozbrojovaním sa národov, ako keby sa strojily jeden druhého pomäsiaríť. Tým menej je možné chladnokrevne sa dívať na to všeobecné zbrojenie, keď úplnou istotou vieme, že národom ani len nesníva sa ani jednému o volákej bitke; každý má tolko starostí a trápenia, že milerád dopraje svätý pokoj na veky každému, a vykonal by každý všetko, len aby toho mäsiarenia medzi národom a národom nikdy nebolo.

Ale liberáli boli a budú hluchí vždy na bedákanie národa. Oni chcú vraj vzrast slávy a moci krajiny a rozkvet jej. No, na takéto spôsob bude to raz špatný rozkvet a smutná sláva v krajine. Ešte len jestvuje Pán Boh nad nami i nad celými krajinami; nuž a ktorá krajina vyhladáva si strašno drahú slávu proti desatoro božím príkaziam, takej krajine márne prorokujú rozkvet.

Liberáli neodstúpia od svojeho; oni ako-koľvek horko-fažko chcú predsa len previesť tieto návrhy — a ľud? Ľud bude platiť dokiaľ bude môcť, potom bude sa tratiť z krajiny kamdiel viac, tak, že naposledy nebudeme mať ani dosť regrutov, ani potrebných pre vojsko daňových peňazí.

E.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby v Žabokrekách.

Ludový kandidát pán barón Ivor Kaas napriek tuhej zimy precestoval už zväčša celý okres. V každej obci všetci voličia bez rozdielu vítajú ho čo najsrdečnejšie a najskvelejšie. V sprievode jeho boli: Štefan *Rakovszky*, Béla *Jankovich* a Ján *Trubinyi*, ľudoví to vyslanci, ďalej *Kelecsényi*, *Kuniczky*, *Steffel*, *Fiebig*, *Paska*, *Netzel*, *Liska*. *Vrba* a *Turček* a iní ešte voličia. Predseda okresnej ľudovej strany oznamuje, že pri voľbe budú mať ľudáci týchto dôverníkov, asice: *Ajtics-Horváth*, krajinský vyslanec; dr. Karol *Tóth*, lekár z Urminu; Juraj *Bezák*, dekan zo Solčian a Alojz *Fiebig*, farár zo Stredy. Voličia majú sa zdržovať na tom mieste, na ktoré boli vykázani pri prvých dvoch voľbách.

Dohra púchovskej voľby.

Pred tou chýrečnou voľbou v púchovsko-illavskom okrese, ako je už známo, nasiaknutí bánffyckým duchom panáci nepriam vyberali si v prostriedkoch, len aby sa mohli dobyť víťazstva liberálovi Sipekymu. Medzi všetkými liberálnymi kortešmi najviac vyznačil sa istý *Ferényi*, notár a matrikár v Tr. Teplej. Čo tento pán všetko natláchal proti kňazstvu a tým činom tedy aj proti viere, to nedá sa opísať. Ponevác menovaný pán verejne búril tu proti stavu kňazskému s jeho matrikárskou hubou, musel byť zato oznámený u vrchnosti. Pán nadžupan stolice trenčianskej prisľúbil, že zavedie proti Ferényimu to najprísnejšie vyšetovanie. Vyšetovanie to už aj previedlo sa v Illave, pod vedením pána Nemáka, stoličného hlavného notára. Na výsluch docitovali osem svedkov. — Sme zvedaví len, či aj tohoto Ferényiho neposúdia zas len tak «na pokarhanie», ako kedysi Czochera v okrese frašťačkom.

Interpellácia Csernochova.

Veľavýznamnú interpelláciu upravil dr. Ján Csernoch na ministra pravosúdia. Interpellácia jeho znela o tých neriadoch, ktoré panujú pri podeleniach pozostalostí takých duchovných nižších, ktorí bez testamentu umreli. Správa verejných základín krajinských jedno za druhým zadáva pravoty proti vrchnostam cirkevným a požaduje, aby tretina pozostalostí takých kňazov dala sa na krajinský fond (základinu) chodobných. Dr. Ján Csernoch veľmi obsérne a vedecky dokazuje zo zákonov a kráľovských nariadení, že o tejto otázke docela nesprávne pochopy majú temer všetci sudcovia a právnici. Odvoláva sa menovite na čl. XVI. z r. 1894, v ktorom vyrieka sa, že doposavádne nariadenia a pravidlá dotyčne kňazských pozostalostí majú sa v platnosti zachovávať i naďalej, zatial sa o tej veci zvláštne nariadenia nevydajú. Dľa tohto tedy majú platnosť aj dnes ešte tie kráľovské nariadenia,

ktoré boly určily, aby podelenie kňazských pozostalostí — čo týče sa tej tretiny pre chudobných — cirkevná vrchnosť prevádzala. Ponevác ale správa verejných základín z nedorozumenia vždy zavádza zbytočné pravoty proti vrchnostam cirkevným pre tú tretinu chudobných, potrebné je v záležitosti tejto zvláštne nariadenie už raz vydať. A tým viacej je to potrebné, lebo z ministerských výkazov vidíme, že veru tí chudobní predsa nič nedostávajú z tej vypravotenej tretiny kňazských pozostalostí. Dr. Csernoch tedy žiada, aby sa tu poriadok urobil, asice tak, aby napozatým to podelenie prevádzaly spolu administratívne a cirkevné predstavenstvá. — Reč pána Jána Csernocha vzbudila veľikú pozornosť; ponevác ale však znela o takomto zvláštnom, viacej duchovenstva ako ľudu sa týkajúcom predmete, preto odhliadneme teraz od podrobnejšieho uverejnenia celej tej vzletnej reči.

Strach liberálov v Gemerskej.

V stolici gemerskej boli doteraz liberáli všemohúcimi pánmi. Narábali s tým nevedomým ľudom, ako sa im len ráčilo, a ten ľud chudiatko nenachádzal nikde na svete žiadnej obrany. Ale tuším už aj v Gemeri počína svať. Náš dr. Mikuláš Zboray zaujal sa toho ľudu. Hrozné neporiadky, márnenie obecných peňazí a všeliakých hriechov odhalil menovite v Lome, i oblamuje šťastlive rožky liberálnych polbohov. Lomský notár je už suspendovaný a má zavesenú i kriminálku. Aj rychtára pozbavili hneď úradu. Ale čestného človeka dostať za rychtára teraz, to nedaj bože! Služny aj podžupan chceli by odhovoríť istých čestných občanov, aby nehlásili sa za rychtára. Podžupan osvedčil sa, že má veľiké obavy, lebo že ľud akoby čarovnou mocou okúzlený, všetek hlási sa k *strane ľudovej* a to kamdiaľ viacej.

No liberáli budú sa museť uspokojiť s tým ľudovým pohybom v Gemerskej. Dr. Zboray je na toľko milý, spravodlivý muž, a tak neohrozený, že jedno jeho slovo, jeden skutok v záujme ľudu viacej povzbudí ľud k sebavedomiu, ako 36-ročné sluby a nešťastné hospodárenie liberálov.

Milodary na kostol P. Márie na Hore Levočskej.

Z Ameriky: N. N. 410 korún; N. N. z Ameriky 24 korún; z Levoče: Alojzia Vitko 10 kor., Jozef Franko 30 hal.; z Horného Slavkova: Samuel Tokar 10 korún; Szepes Jánosfalu: Štefan Zvalený 50 korún, Ján Koztey 20 korún; z Hradiska: Michal Malyak 2 kor., Ján Stanko 6 kor., N. N. 1 kor.; Gnezda (Spiš): Ondrej Hanecsak 50 korún; z Harhova: Anna Gaduš 4 kor.; z Dolných Ružbach: Pavel Dlabač 11 korún; z Veľkej-Štiavnice: Ondrej Almássy 20 korún, Michal Topolovský 1 korunu 70 hal.; z Podbiela (Orava): Maria Vavrečan 4 koruny; z Harhova: viacerí 20 kor.; z Kubachu (Spiš): Martin Frisz 3 kor.; z Markušovec: Ján Čech 2 kor., Jozef Hrebenár 2 kor., Maria Štajger 2 kor., Maria Kuchar, Anna DubiPak po 1 kor.; z Levoče: Maria Kosztik 2 koruny; z Jablonova: Valent Hatira 9 kor. 84 halierov.

KRAJINSKÝ SNEM.

Ludák Štefan *Rakovszky* žiadal tajné zasadnutie, aby sa prehovorilo o tom, ako mohol viedeňský časopis «*Neue Freie Presse*» uverejniť Apponyho požiadavky voči vojenským návrhom. Vec sa má nasledovne: Keď bola vláda predostrela známe vojenské návrhy, predseda snemovne gróf Albert Apponyi mal viac ráz poradu s ministerským predsedom Széllom, ktorému predostrel isté žiadosti ako vynáhradu za nové vojenské farchy. O tejto listine grófa Apponyho vedelo len šesť popredných politických činiteľov. Zrazu však minulý týždeň viedeňská «*Neue Freie Presse*» cestou svojho budapešťianskeho dopisovateľa Žigmonda Singera uverejnila hodnoverný obsah Apponyho žiadostí. To vzbudilo značné rozhorčenie. Ako prišiel k tomu Singer, nevedno, ale toľko vyhlásil, že ani od jedného z tých šiestich politikov, lež že dostal memorandum od jedného politika býv. nár. strany.

V tejto záležitosti žiadal Štefan *Rakovszky* tajné zasadnutie v mene 20. členov snemovne. Keď sa galerie vyprázdnil, *Rakovszky* vo svojej reči rozpovedal, že jeden žurnalista sdělil pred časom jednu vážnu listinu, pri ktorej vážne krajinské záležitosti vyžadovaly, aby nebola pred časom uverejnená. Prosí, aby toho žurnalistu, ktorý len cestou krádeže alebo podplatenia mohol prísť k tej listine, odtiaľto vypovedali.

Ministerský predseda *Széll* ľutuje, že Apponyho memorandum bolo pred časom uverejnené. S vypovedaním ale by snem urobil nebezpečný príklad, lebo ťažko je utvoriť hranicu, kde sa začína oprávnené uverejnenie a nemiestna indiskrétnosť. O Singerovi vie, že často preukázal veľké služby krajine. Prípad je hoden polutovania, ale prosí snem, aby prešiel na denný poriadok.

Štefan *Rakovszky* vyhlasuje, že Singera drží za zbabelca, pokým nedokáže, že neprišiel k tej listine cestou krádeže. Pýta sa, v jakom spojení stojí ministerský predseda s tým časopisom a či schvaľuje uverejnenie Apponyho memoranduma. Navrhuje, aby ten časopis bol vypovedaný z Uhorska.

Ministerský predseda *Széll* vyhlasuje, že s otáznym časopisom nenie v žiadnom spojení. Menovaný časopis ostre bojuje proti rečníkovi, ale preto nadrží za potrebné, aby časopis bol z krajiny vykázaný. Patričný zpravodajca môže sa očistiť, má k tomu spôsob,

Štefan *Rakovszky* berie odpoveď v známosť, ale žiada vypovedanie časopisu.

Proti vojenským prodlohám.

Minister barón *Fejérváry*: Bráni predlohu vojenskú takto: Teraz je tedy treba pozdvihnúť počet rekrútov v

najpotrebnejšej miere. Za základ k tomuto bolo treba vziať nedostatok a povstale formácie. 21.900 rekrútov je dostatočné k náhrade. Obyvateľstvo sa chvála Bohu rozmnožuje. Náhradná rezerva sa obravsky rozmnožila a s pozdvihnutím kontingentu rekrútov počet ersatz-reservistov klesne o 12.000. Ponevác niet nepremožiteľných prekážok a pozdvihnutie počtu rekrútov je nevyhnutné, prosí vyslancov aby uvázili návrh a odbavili vec lacnými vyhláseniami. Vie, že sú námietky proti návrhu, ale žiadosti nakoľko len možno vezme do ohľadu. (Hluk s ľava.) Rečník vie, že si opposícia veľmi poplúva ruky proti návrhu, ale on má predsa nádej, že opposícia príjde k lepšiemu presvedčeniu a snem návrh prijme. (Pochvala s prava.)

Na reč vojenského ministra ozval sa prvý Ján Toth, Kossuthista, prizvukujúc, že proti takýmto nemaďarským a nenárodným predlohám za povinnosť pokladá si opposícia všetko možné urobiť, aby prijaté neboly.

Hneď po ňom ozval sa náš Štefan *Rakovszky*. Hovoril z celej duše svojej a hovoril samé trpké pravdy. S rečou jeho musíme sa obsírnejšie zaoberať.

Reč Štefana Rakovszkého.

Uvedieme túto reč aspoň čiastočne:

Ctená Snemovňa! Predostretý návrh zákona v mene strany mojej neprijímam. (Živé schvaľovanie na ľavej strane). V ktoromkoľvek parlamente na svete, jestli podá sa takýto návrh, zákonom stať sa môže len po dlhých a dôkladných pretriasaniach. Opposícia by odhlasovala i tento návrh, keď by bola presvedčená, že bezpečnosť krajiny to nevyhnutne požaduje, a že keď prijmeme tento návrh, budeme mať už potom aspoň pokoj na dlhší čas s ďalším povýšením tiarch. Tento návrh ale len na jeden rok znie a kto vie, aké ešte väčšie povýšenie bude si môcť vymysleť vláda už snád na rok budúci.

Vláda odvoláva sa vždy na ostatnie europejské mocnárstva, ktoré tiež zväčšujú svoje armády. Dľa môjho presvedčenia toto nenie pre nás dostatočná príčina, lebo postavenie tých mocnárstiev je docela iné ako naše. Lebo, prosím, Nemecko, Francúzsko, Rusko a Taliansko prevádzajú samostatnú, neodvislú zahraničnú politiku a to k vôli jejich kolónii (podmanené územia mimo Európy, teda v Ázii atď.). Tieto mocnárstva tedy sú aj odkázané na také vojenské farchy, ale sa im to z tých kolónii všetko vynahradí.

U nás ale nieto neodvislej politiky zahraničnej, ani kolóniam k vôli nie sme odkázaní na zvýšenie armády. Naša zahraničná politika iba že slepo nasleduje všetko to, čo si Nemecko v dobrý prospech svoj počína, z čoho ale my žiadneho osohu, len strašné farchy máme.

S vládnej strany po každý raz opakujú, že tieto farchy požaduje bezpečnosť krajiny. Jestli by tomu tak vopravdu bolo, nuž opposičné stránky nezdráhaly by sa odhlasovať tie návrhy. Ale to poisťovanie našej bezpečnosti za toľké roky už natoľko zmorilo krajinu, že s istotou tvrdiť možno to, že také strašné zabezpečenie krajiny privedie nás všetkých k úplnej záhube, ku konečnému a úplnému vykoristeniu z posledných špikov.

Na opposičné stránky vždy sa ponosíva vláda nahor, že my prekážame poistenie bezpečnosti krajiny, že nechcemo odhlasovať to, čo pre bezpečné udržanie monarchie je nevyhnutne potrebné. Takto nás očerňujú a nemožnými učiniť chcjú nahor. A je to práve naopak, naším hlavným cieľom je: všetky sily krajiny jednako vyvinovať, aby v páde potreby mohla aj zodpovedať krajina tým požiadavkám, ktoré tá bezpečnosť jej ukazovať bude. Lebo je nie pravda, že pokoj a bezpečnosť krajiny závisely by len od vojska. Lepšia je bezpečnosť krajiny vtedy, keď občania nachádzajú sa v dobrom hmotnom postavení, keď politické a súkromné práva občanov etí si každý, počnúc od panovníka a vlády až dolu po najposlednejšieho notára. Keď by občania videli, že všetci títo činitelia správy verejnej usilujú sa na tom, aby dobrobyt a všetky práva občanov šetrené a uplatňované boly; keď by videli, že sme pred zákonom rovní, ale úplne rovní, všetci od panovníka až po zobraka: vtedy cítil by sa tu každý bezpečne, a vtedy za tú bezpečnosť v čas potreby vedel by ochotne aj život svoj položiť; ale zas treba je a to nevyhnutne, aby ten občan v krajine tejto aspoň vyžívať sa mohol.

Avšak žiaľ, zapierať sa nedá, že v krajine šíri sa už strašne chudoba, že zutekajú nám práve tí mužovia, ktorí povolani by boli práve v čas nebezpečenstva brániť našu krajinu.

My ľudovi ablegáti nemôžeme odhlasovať tieto návrhy, ale mám česť podať ja návrh iný. Asíce navrhujem, aby sa kontigent regrútov (počet regrútov) teraz na 10 rokov ustanovil. Aby počet regrútov nevyruboval sa dľa počtu obyvateľstva celého, ale dľa toho, koľko jesto 20 do 24-ročných mladíkov. Ďalej, aby povinnosť služby vojenskej netrvala za 3 roky, ale — krome námorníctva — len za 2 roky, taktiež i to, aby dobrovolníci v žiadnom páde neslúžili 2 roky ale len 1 rok.

(Dokončenie nasleduje.)

«Posol Svätého Antona» prekážaný.

(Dokončenie.)

Ano, ešte vždy prekážaný. Sentencie nemôžem sa dočkať ani takej, ani takej. Na ten spôsob dá sa predvidieť, že predplatky pošle poštovný úrad nazad patričným. Jestli by sa tako stalo, ráčte predplatné znovu poslať na môj byt (VIII. Tavaszmező-u. 19.) a výdavky si odrátať.

Prečo som tedy musel založiť moje noviny?

Keď dozvedel som sa o ponosách spolku sv. Vincenta dotyčne tých milodarov, ma to znepokojovalo, a ja šiel som sa pýtať vpp. Františkánov, zdáľiž dostávali riadne milodary od Budayho. Odvetili mi, že nevedia o ničom. Pýtal som sa aj P. Mészarosa, bývalého guardianu a teraz od pol roka v Ostrihome bydliačeho, zdáľiž on neodberal tie milodary od Budayho? Odvetil mi, že ani krajiara neprijal ani on. — Následkom týchto zpráv pomyslel som si, že mi je nemožno naďalej spoluúčinkovať k tomu, aby sa tolké milodary, ozaj sväté to peniaze i

naďalej nevykazovali — tedy začiatkom decembra vzdal som sa redigovania Budayho «Listov». Za príčinu udal som, že nevykazoval riadne výdavok milodarov, aj to, že mi neplatil. Povedal, že výpoveď prijme, platíť mi však nemohol preto, lebo že na «Listy» musel ešte doplácať. Ponevác som sa za darmo nechcel trápiť, a ponevác som chcel tie milodary zastaviť, alebo doposlané predsa aspoň pravidelne vykazovať: pre tieto príčiny musel som založiť nový časopis.

No ešte dačo. Prvé tohoročné číslo «Listov» Budayho má za redaktora vp. Jána Szokola, kaplána budapeštianskeho. Ja tvrdím, že menovaný pán ani riadka do toho čísla nepísal, ba za možné držím i to, že p. Szokol vôbec ani nevedel o svojom zodpovednom redaktorstve. Lebo aj pri maďarských Budayho novinách vypísaný je pán Koloman Mészáros ako hlavný spolupracovník — a ten pán sám mi písal, že to Budaymu ešte pred rokmi zakázal, a predsa trčí na novinách meno jeho, akožto vábnik a dobrá viecha. V prvom tohoročnom čísle Budayových «Listov Svätého Antona» na prvom mieste nalezáte 8 odporúčaní arcipastierkych. Nuž krome jedného z Kaloče, všetky ostatné sú nepravé, lebo neboly poslané «Listom Svätého Antona». To sa aj sami presvedčíte o tom, lebo najdete tam štvoro takých odporúčaní, ktoré boly vydané v rokoch 1898 a 1900 — a to predsa viete, že «Listy Sv. Antona» začaly vychádzať až roku 1901, teda ich nikto nemohol odporúčať, zakiaľ ešte nejestvovaly. V tom istom čísle najdete aj kvitanciu od Spolku sv. Vincenta na vyše 500 korún. To mohol pán Buday aj prv urobiť, nielen po výpovedi mojej. Kvitancia je písaná 6. decembra — a potom sú zas vykázané došlé milodary v decembri spolu vyše 100 korún a sa poznamenáva: «Oddali sme spolku sv. Vincenta jozefovského predmestia». Ja som sa spýtal vp. dr. Metzkeru, predsedu spolku v Jozefove — a to síce 18-ho januára — zdáľiž prijal nejaké peniaze. Odvetil, že krome tej väčšej summy so dňa 6. decembra, neprijali nič.

Tieto veľmi nemilé veci musel som vám predniesť, aby som sa ospravedlnil z tej viny aspoň pred vami, žeby som bol chcel nečestne konkurrovať s Budayho «Listami».

Z toho vidíte, že kto zaujíma sa za ľud spravedlive, ešte musí mať trovy a výtrasky pred vrchnosťami len preto, že taký Buday chce silou-mocou aj naďalej doplácať na svoje «Listy» miesto toho, aby sa mi bol podakoval za to, že ho pozbavým tak škodlivého preňho podniku.

Opätovne prosím, aby sa ráčili tí, ktorí sa na «Posla Svätého Antona» predplatili, hlásiť u mňa na karte, i to nech dodajú, či nedostali 1-vé číslo. Adressujte takto: Edvard Sándorfi. Budapest, VIII. Tavaszmező-u. 19.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodi sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Svetový trojspolok a dvojspolok.

Ctení čitatelia «Kreštana» si snáď pomyslia, že idem v Krešťanovi písať o trojspolku Nemecko-Rakúsko-Italskom a o dvojspolku Rusko-Francúzskom. Nie ja. Ja niesom žiadny chýrečný diplomat, aby som mohol s istotou vedieť a povedať, jaký zámer a cieľ má tento troj- a dvojspolok. Keby som tak bol sekretárom — tajomníkom — ruského cára Mikuláša II., alebo sekretárom Vilhelma II. nemeckého cisára, možno, že by som potom vedel, jaký je zámer a cieľ týchto dvoch spolkov; ponevác ale ani jedného ani druhého sekretárom nie som, tedy o zámeru a cieľu týchto dvoch spolkov nič istotného povedať neviem.

Keď tedy o politickom troj- a dvojspolku nepíšeš, o jakom že to troj- a dvojspolku písať chceš? takto sa ma snáď tážete ct. čitatelia «Krešťana. Nuže slyšte, pozorne čítajte a «kto čítaš rozumej».

Trojspolok i dvojspolok, o ktorých tu písať idem, je nečo prestarého. Hneď, jako sa na svete objavila cirkev Kristova, naša to svätá cirkev katolícka, založený bol proti nej svetový trojspolok, jehož členami sa stali židia, pohania a kacíri. Hneď na počiatku židia chodili po svetovej ríši rímskej a lhali o Kristu a tupili sv. cirkev jeho. Píše o nich sv. Pavel apoštol: «Sú mnohí svodcovia, zvlášte, ktorí sú z obrízky, — t. j. židia — ktorí majú byť trestaní, ktorí celé domy podvracujú, učiac, že nesluší, pre mrzký zisk.» (Tit. 1. 11.) Pohania ale tyranským násilím a posmešnými spisami chceli cirkev Kristovú zničiť. A kacíri pod rúskou lepšou nábožnosťou s neuhásiteľnou zášťou, závišťou proti cirkvi, proti Rímu všelijakými úskokami, zvlášte ale prekrucovaním a zlým užívaním písma svätého hladeli katolíkov naloviť. Tak píše a svedčí dejepis, ba i samo písmo sväté.

A tak je to i dnes vo veľkom i malom. Vidíme i dnes veľký svetový trojspolok. Sú v tomto spolku: a) židia; b) novovekí pohania, totižto zednári, liberálni tatáry, socialisty, komunisty, anarchisty, nihilisty a všetci nevercovia, nezna-bohovia a c) kacíri. Že premnohé časopisy, noviny, veľký kapitál, svetový obchod v mnohých štátoch i zákonodárstvo a školstvo sú v rukách židov, v rukách židovskej freimaurerie, to cítime nielen

my katolíci, ale kresťania vôbec. A liberálni tatáry — na Bohu nezávislí novovekí pohania — tí v pravde jako len môžu zásady židovského zednárstva všade šíria. Knihami, novinami, školami, násilnickými zákonami všade bojujú proti cirkvi katolíckej, proti všetkému, čo je katolícke, k židákovi sú náramne tolerantní — snášanliví — len katolíci nesmejú sa ani ozvať.

(Dokončenie nasleduje.)

BESEDNICA.

Fašiangový «Nanking-bál».

Prostredná trieda občianska po mestách takzvaná perová intelligencia, to jest všeliaká brandža pisárikov, ktorí z mestských alebo z iných verejných pokladníc svoju civillistu t. j. plat riadne každého prvého v mesiaci si berú, veľmi svedomite sa dostavuje na prvého v tých pokladniciach, tak že poplatky platiace obecenstvo aby sa ani neukazovalo pri tých pokladniciach na prvého alebo druhého, tolko roboty majú tam s nimi pri vyplácaní. Vtedy oni majú hody.

Jako žiak som si to nijako nemohol vysvetliť prečo mäsiari, pekári, sklepníci, krémári, remeselníci, šustri, krajčíri, ešte aj z dedín mliečne baby každého prvého a druhého v mesiaci bývali dobrej vôle! Vždy som myslel, že každý zaiste musel v lutrie u starého Matejku, terno, alebo amboterno vyhrať, a hneď som bežal pozeráť, či sú zlaté numerá budinskej lutrie vyvesené. — Až mi to konečne môj domovný pán, remeselník, vysvetlil, že to sa oni preto tešia na toho prvého, lebo že toto mesačné pánstvo dostáva na prvého plat a oni majú nádej, že dostanú zase peniaze za odpredané a na knižky vzaté potravne články a za robotu. U mnohých ale obchodníkov a remeselníkov sa tá radosť a nádej veru tak mení ako mesiac na nebi. Mnohý mesačný «pán» veru ani na prvého podlžnosť svoju nezaplátí, tým menej na ostatného, bárs by aj každý deň mal prvého. Pri takých — vraj — ani komplimenty ani nadávania neosožia, len násilná sekvestrácia, ak sa dá čo uchytíť, bo veritelia ako vrany a straky striehnu na také mesačné pánstva.

Konečne také nerád platiace pánstvo, keď mu veritelia už nechcú sveriť ani okolo prvého, ani na ostatného — ono sebe ľahko pomôže a zvlášte vo fašiangoch. Nuž za celé fašiangy je každý deň krumplový cušpajz bez mäsa, miesto kávy ale zasmaženú polievku, miesto olovrantu ide na špacírku a večer nejie nič, bo doktor hovorí že to je zdravo; — a či je čo v žalúdku alebo nie, to žiaden nevidí na ulici.

Na bálu ale šaty každý vidí; bálkové šaty sú tedy prvé a až potom sa všimajú žalúdkové záležitosti. — Pre menšie pántva, ktoré len od prvého do prvého žijú, «atlasové bále» sú pridrahé; preto vynasli tak zvaný «Calico»- (kaliko) bál. To je už lacnejšie, môže sa pomenovať aj «pergálový bál» — «calico» bál pre trocha lepších mešťanov a úradníkov lepšie sa hodi; ono to po francúzsky peknejšie znie nežli po slovensky, ono to vonia aj pántinou, a každý tomu aj nerozumie, čo je to ten «calico bál». A čomu sprostý nerozumie, to on drží za pánske, bárs aj obecný človek krumplový cušpajz bez mäsa nedrží za pánske jiedlo, bo on takého má do roka dost.

Na takýto «calico bál» bol som raz povolaný. Keď som tam prišiel, povedali mi, že bál už nebude. Prečo? to neznám. Snáď bol meter z toho «calica» o halier drahší, a v pánskych domoch už aj na halier rátajú. Predtým len zlatky vyhadzovali kellnerom, včuf im už ani haliera nedajú, a na nový rok pred kominárskym tovaryšom sa ešte aj zatvorí a odkázu mu, že pani veľkomožná nemajú drobných, že až druhý ráz, na prvého dostane. Zatiaľ kominárskeho tovaryša až do Frajštáku preložili, a on musel odísť aj bez pánskeho haliera.

Tetka moja v Trnave, ktorá predtým v Berlíne veľký gšeft viedla s hubou, bola totižto «cubringerka», šikovnička pre sluhov, pre kuchárky, pre frajcimerky, pre kinderwächterky, mala teda «auskunfts-büró». Ale gšeftovala aj s bálovými šatami. Mala veľký obchod, zvlášte pre pánske obecenstvo ženské z pobočných uličiek a kútov.

Jako prišla do Trnavy, hneď sa etablovala pri bašte na konci paulinskej ulice pri brehu potoka na placi «Morderdorfer-Quai». Jej etablissement mal jedno okienko obratené k potoku, v ktorom riadne z klozetových kanálov masťná pre ryby záživná a hustá čokoládová voda tečie. Keď som bol pred 50 rokami žiakom, naša kost-frau pre nás aj na polevku z tej vody brávala, a preto sme aj tuční boli, lepšie sme vyzerali od pánskych žiakov, ktorí len hüfteky jedli. Ani sme hladní nebývali.

Tetka moja vedela časy secessionálske použiť. Dala si veľký címer vyvesiť nad svoj Etablissement: «Damen Nanking-bal — Kleidermagazin und ausferkauf». — To veľkú senzáciu spravilo po meste u slečienok, frajcimeriek, kucháriek a remeselníckych kišasoniek, bo «Nanking» nie je drahý, má tien ako créme, a dobre napucovaný prevyší aj «calico». Je to aj hustý štof; ja mám spodné obliečky na duchne a na poduškách len z «nankingu». Perie sa tak z neho neroztrúsa.

Moja vnučka, aby mohla prísť k nankingovým šatom bálovým, všetky duchny a podušky mi rozpárala. Že vraj však ich nepotrebujem, spávam jako Trappista len pod pokrovcami, že to zanesie tetke na šaty, a perie si schová k vydaju.

Zdálíž pri tej nankingovej senzácii aj ostatné slečinky podriapaly svoje duchny na bálový «prachtanzug», neznám; ale to viem, že tetka z nankingu mnoho predávala nie len na bálové šaty, ale aj na duchny a na po-

dušky. Slečinka nášeho súseda čižmára pre ten «Nanking» dostala po chrbáte s lábsikom, bol v dome krik. Už či duchnu popárala alebo peniaze na nový pýtala, neviem. Otec chcel celé fašiangi piť, dcéra zase na bále nankingové chodiť, doma ale nemali peňazí ani na prvého, ani na posledného — bo kundšafti neplatili nijako, za to ale pán čižmár býval u «svetlého hrozna» vždy prvý aj posledný — od prvého až do posledného v mesiaci. Nuž pre jeho frajlinku nevystávalo ani len na ten «Nanking».

Moja vnučka a mestského hajdúcha dcéra kamarátili sa s kišasonkou nášeho súseda čižmára. Tieto dve jej akosi zklepali nankingové šaty u tetky, ona im zase prepustila za tanečníka ich tovaryša. Secesion-Nanking bál držali u «Striborného Taháka».

Všetky slečinky z pobočných uličiek byly ozdobené s «ozimým muškátom»; niektorá mala na prsách aj kunštovný snečnik a vo vlasoch kunštovné, drobunké kvety zo živého plota.

Ja som síce v tomto bálom sezóne na tom «Nanking bále» nebol. Mám nohy opuchlé — a nafakal som sa aj toho preloženého «Calico-bálu». Ale moja vnučka a hajdúchova frajlinka, ktoré sú «hóchgebildet», vedia aj francúzsky čez nos chuchmať mi vyprávali: ako sa len oni dobre unterhaltovaly! Ba drábova frajla doložila, že sa aj amüžirovali. Vnučka vychvalovala dobrú obsluhu, že bola «coulant», a drábova dcéra zase doložila, že «buffet» bol elegant. Vnučka chválila sa zase, že jiedlo: «Niern mit Gehirn» malo byt excellent, a drábova slečna zase na Mergošovú muziku trikrát mi povedala, že bola pyramidal-schön. Ja som jej slova obdivoval! A že tento rok nebola na bále žiadna bitka, lebo že z okolitých majerov žiadnych pašáširov nepovolali. Boli vraj samí honettní ifurak zo sklepov.

Len trnavské veľkomožné paničky sa sťažujú na svoje slúžobné slečinky, frajcimerky, kuchárky a kinderwächterky, že si už ani radi nevedia dať s nimi od toho nankingového bálu, bo že o inom sa už ani nevyprávajú po ulici, pri studňách, pri sklepoch, pod bránami a pri oknách a pri jatkách, len o tom lacnom báli «Nanking»-ovom. No dost. Treba mi zapuchlé nohy s gáfrom namastíť. *Zaosek, starý mládenec s opuchlima nohami.*

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Krešťania kupujte len u krešťanov!

Spoločné putovanie do Jeruzalema.

Pod duchovným vedením dôst. pána *Jozefa Kompánka*, dekana a farára v Nagy-Sztricz (Trencsén m.).

Smer cesty je z Budapešte cez Bukarest, Konštantínopol, Smyrna, Jaffa, Jeruzalem. — Jaffa, Saloniky, Nisch, Belgrád, Budapešť.

Ceny: I. trieda 860 K.

“ II. “ 680 “

“ III. “ 312 “

S 21 denným I-vo triedovým zaopatrením. — III. trieda bez zaopatrenia 280 korún.

Hlásif sa môže u výšmenovaného dôst. pána dekana a farára.

Spríevod sa pohne dňa 4-ho februára 1903 a navráti sa dňa 1. marca.

CHÝRNIK.

Pápež Lev XIII. slávi dňa 19. februára šesťdesiatročné svojho biskupstva a dňa 20. februára dvadsaťpäťročné jubileum svojho pápežstva. Z tej príčiny vydal primas Vaszary pastiersky list, v ktorom nakladá, že dňa 1. a 15. februára má sa oznámiť pápežské jubileum so všetkých kazateľní, a dňa 20. februára že majú byť po všetkých kostoloch slávnostné služby Božie; v katolíckych školách nebude sa v ten deň vyučovať.

Jeho veličenstvo kráľ dojde s celým svojim sprievodom dňa 4. februára ráno o 6 hodine na dlhší čas do Budapešti. Kráľa na nádraží vítať bude arciknieža Jozef August.

Vzrast cirkve katolíckej za panovania pápeža Leva XIII. Sv. Otec Lev XIII. za 26 ročného pápežstva svojho zriadil 2 stolce patriarchálne, 13 nových nadbiskupstiev, na nadbiskupstvá povýšil 20 biskupstiev, zriadil 140 nových biskupstiev, 2 opátstva, 5 delegácií apoštolských, 50 apoštolských vikariátov, 14 apošt. prefektúr nových. A potom sú ešte Judia, ktorí hovoria o úpadku cirkve katolíckej.

Schematismus nitrianskeho biskupstva na rok 1903. práve vyšiel. Terajší biskup Imrich Bende stojací na čele diecesy od roku 1893, je 74. v rade pastierov

tohoto biskupstva. Kapitula pozostáva z 10 členov; opátstva sú tri, z toho dve nezaplnené. Veriacich má celé biskupstvo 340.809, z toho 38.134 školopovinných detí. Fár je v biskupstve nitrianskom 148 s početnými filiami. Na celom území biskupstva je ďalej 15 kláštorov, 2 gymnasia, 1 vyššia reálka, 1 sirotár a jeden chudobinec. Katolícki učitelia majú svoj vlastný pensijný ústav.

Podakovanie. Vrelé podakovanie všetkým údom katolíckeho kruhu, ktorí sa v tak veľkom počte zúčastnili, na odprovdení nášho milovaného otca p. *Antona Svobody*, širačnického majstra. Najväčšie podakovanie zaslúži náš pán predseda vel. pán kaplán J. Makasz. Náš milovaný pastier pán veľk. prepoš Jozef Škarda aj s pánom kaplánom Ladislavom Nemečkaj šli spolu z katolíckeho kruhu s členmi až neďaleko bytu zomrelého, kde sa do kostolného rúcha oblekli a pohrebné obrady začali, za čo sme povďační. *F. K. a rodina.*

Zábava. Slovenský Spolok v Peštbudíne usporiada dňa 15-ho februára (v nedeľu) roku 1903. v miestnostiach bývalej strelnice (Rottenbiller u. číslo 37/b) maškarnú zábavu. Hudba 3. cis. a kráľ. bosenškého pluku. Vstupné: za osobu v predodpredaji 1 kor. 60 halierov, pri pokladnici 2 koruny; za rodinu (3 osoby) v predodpredaji 4 kor. 50 hal., pri pokladnici 5 korún. Začiatok večer o 8. hodine. Nadplatky sa s vďakou prijímajú. — Vstupenky dostať: v miestnostiach spolku (VIII., Aggteleki-u. 17), u p. Pavla Brxu (VII., Szövetség-u. 30/a), a u p. L. Lumnitzera (VI., Nagymező-u. 3).

Zábavný večierok usporiada budapešťanský kat. delnícky kruh budúcu nedeľu, t. j. dňa 1-ho februára, pozostávajúci s divadelného predstavenia, z viacerých prednášok a spevov slovenských i maďarských. Začiatok o 8 hod. večer. Vstup voľný. Hostia srdečne vítaní. Dobrovoľné príspevky k zaokrytiu výdavkov s povďačnosťou sa prijímajú. *Správa.*

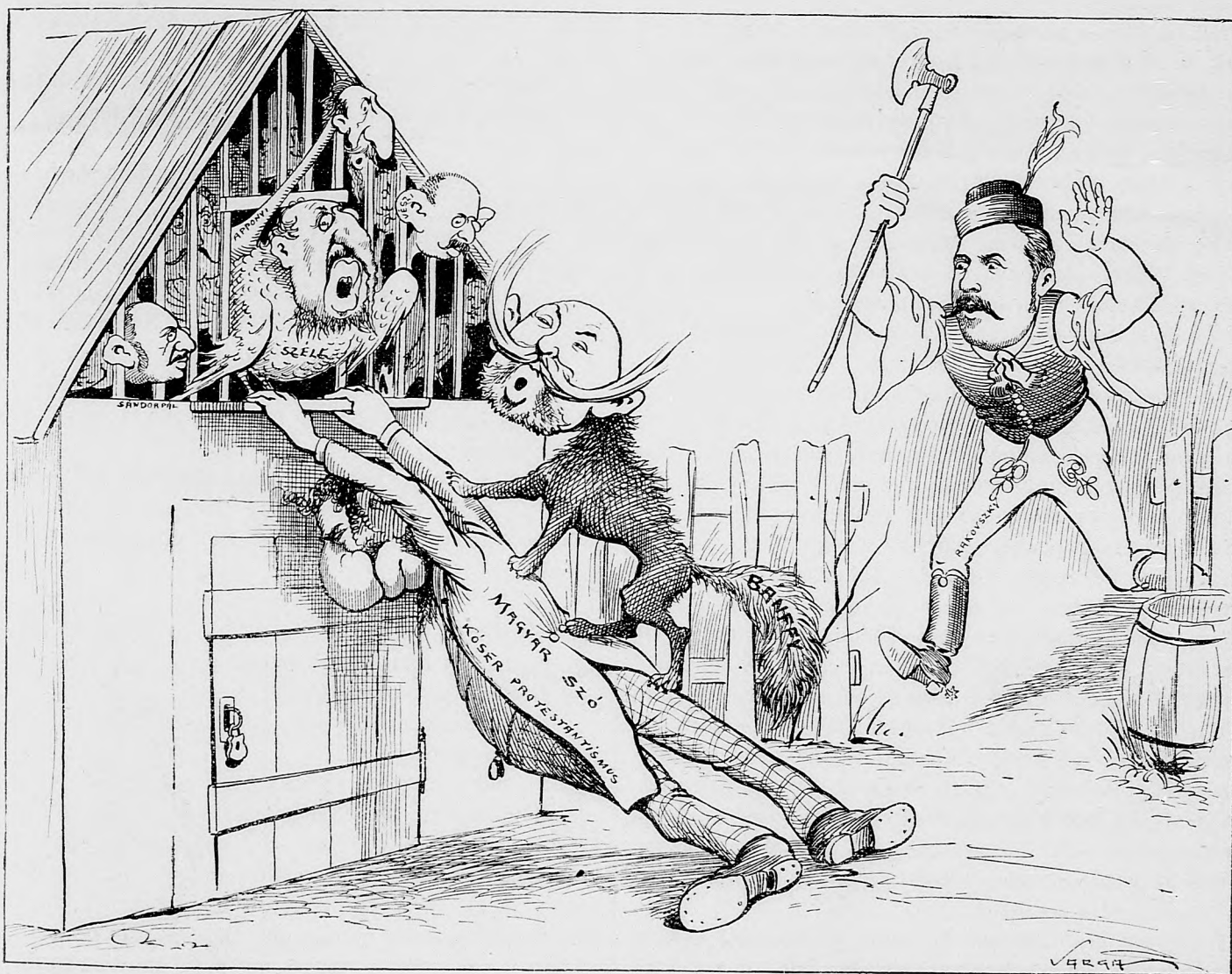
Zmena pri doručovaní. Počnúc od 1-ho januára administratívne vrchnosti, úrady a medzitka (služny, podžupan atď.) majú všetky úradné listiny, (citácie, výroky, upovedomenia) po pošte rovno na stránky zasielať a nie ako predtým, do dedinského domu. Notárom sa tým spôsobom usporí robota, a stránkam mnoho semtam behania a vyčakávaní. Škoda, že minister nemá starosť aj o to, aby sa stránkam tie úradné listiny v zrozumiteľnej, materinskej reči vydávaly, ako to národnostný zákon prikazuje. Posiaľ im to na dedinskom dome vysvetlili, od teraz, len keď o to stránky požiadajú, lebo len veľmi vážne písma sa budú tak doručovať, ako posiaľ.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku *Géza-utca 2. (svoj dom)*. Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno-náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-bočných výdavkov môže si splatiť. — Ustav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ %-ové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Vysoký vek. V Nitra-Vezekine umrela po tieto dni Mária Kramerová vo veku 109 rokov. Bývala vždy zdravá. Zanechala dvoch synov, 113 vnukov, pravnikov a prapravnukov. Oplakávajú ešte i sestra, ktorá má už 100 rokov.

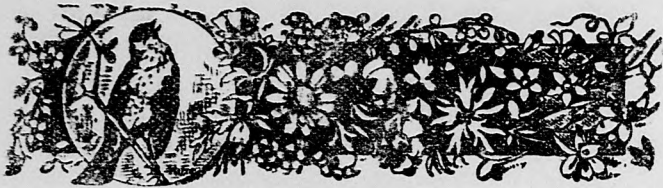
Sťastným sa môže považovať ten človek už na tomto svete, za život, ktorého sa toľkí ľudia modlia, ako za lekárnika Felleru v Stubici pre jeho podivný Elsa-Fluid. Dňa 24. marca r. 1902. píše Michal Rajtik z Vistuku o. p. Báhony (prešporská st.) lekárnikovi Fellerovi nasledovný list: «Pochvalen Pán Ježiš Kristus! Z hĺbokosti srdca nášho dakujeme Vám všetci za váš požehnanie poskytujúci Elsa-Fluid. Keby sa kto chcel presvedčiť o skutočnosti, nech sa ma opýta a ja milerád dosvedčím každému, že 1. Maria Čajkovič Jaková od bôlov už nevidela, o 3 dni ju Fellerov Elsa-Fluid úplne vyliečil; — 2. Jozef Moravčík od bolenia zubov temer zblaznel. Niekoľko kvapiek Fellerovho Elsa-Fluidu ho uzdravily; —

3. Peško Katarina Macajová mála zkaženú krv a myslela, že už musí zomreť: Fellerov Elsa-Fluid a Fellerové Elsa-pilulky ju behom 4 dni úplne vyliečily; — 4. Tomáš Chorvát strašne trpel na žalúdočné krče: 1 flaska Elsa-Fluidu mu pomohla; — 5. Tereza Križan už od rokov nemohla nohy pohybovať, 3 flasky Elsa-Fluidu tak ju vyliečily, že teraz už chodiť môže; — 6. Čajkovič Maria Pavlová už nemohla ruky pohybovať, Fellerovmu Elsa-Fluidu má čo ďakovať, že je teraz už úplne zdravá a že zase robiť môže; — 7. Michal Ján od rokov trpel na prsné bóle a na pokazený žalúdok, Fellerov Elsa-Fluid ho ochránil; — 8. Ja, Michal Rajtik sám som bol už od rokov ťažko chorý, nemal som žiadny apetít a vždy som ležal; odkedy užívam Fellerov Elsa-Fluid, som zdravý ako chren. 12 flášiek Elsa-Fluidu za 5 korún rozosiela franko Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, kostolna-ulica č. 18. (Horvatsko, záhrebská stolica.)

Dopadnutý.

K vysvetleniu obrazu. Tá líška, čo sa po chrbáte toho žida driape do kurína predstavuje Bánffyho, bývalého ministra, známeho o jeho hrozných voľbách. Prepadnutý Bánffy začínal by si zase mátožiť, vydáva sa za strašného maďara a búri maďarských kalvínov a židov, aby pomocou ich mohol sa zase doškriabať k vláde. Ten nosatý tedy, čo mu to slúži za rebrik, predstavuje nám židovského ducha kalvíntvo. V kuríne ale hore jeduje sa naň ministerpredseda Széll ako moriak. A poplašeni sú aj ostatní. Jedine náš **Rakovszky** je chlapák na mieste a ide s vajíškou poriadky robiť. — Obraz to žartovný, ale označuje dobre terajšie pomery v politike.

DOPISY.

Z Hornej Oravi.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím úctive týchto mojích pár riadkov v «Krestane» uverejniť.

Dňa 19-ho januára bežiaceho roku bola tichá zima, a ja — ako riadne v pondelok — vybral som sa na jarmok (kermaš) do Jablonky. Zima tuhá, málo chybovalo, že mi uši neodmrzly, a čiapku som mal teplú a veľkú, takže som si i uši moje mohol do nej dobre schovať. Predtým boli u nás teplejšie časy, ale teraz pochytila zima tak, že sa pece a kachle od horúčosti už pukajú. Prijdem do Jablonky, chcel som sa dakde zohriať — do krčmy veru neidem, lebo tam od tej otravi pálenej sa veru nezohrejem, by som si iba žalúdok pokazil. Vnišiel som do domu môjho dobre známeho, a tam jeho šikovná a milosrdná žena hneď uvarila mi kávi, ktorá mi veľmi chutnala, ešte dnes nemôžem zapomenúť na ňu. I pýtal som sa tej štedrej gazdinky, že odkiaľ to kupuje tú kávu, a ona mi s radosťou na to odpovedala:

«Bola som v našom novom sklepe (konzume), tam som to kúpila ešte pred sviatkami».

Teda Jablončania už majú konzum, to jest potravný spolok. Ej, veď sa im to veru aj zijde. Toho im je veľmi, priveľmi treba. Ten konzum sa skoro sám pýtal ta. Nuž a kedy že sa otvoril? Práve pred vianočnými sviatkami. No, to veru obyvatelia Jablonky dostali utešený vianočný dar. Budú mať peknú pamiatku z roku 1902. Na zdar mu! Nech kvitne ten konzum! Jablončania, navštevujte ho často a hŕfne! Nebojte sa ho, nezľaknite sa ho, veď je on vašim priateľom a dobrodincom. On vám nebude na škodu, ale na *vaš* osoh. On žiada a chce vám odpomôcť vo vašej biede. On vám podáva svoju pomocnú ruku. On vás chce a uteká vás z nebezpečenstva vyslobodiť. Nepohrdajte s ním. Navštevujte ho. — Ale neobchádzajte ho ani vy: Zubrice, Lipnice, Oravka, Podvilk, Bukovina, Pekelník a Chyžné. Kedykoľvek obyvatelia vaši navštívia Jablonku alebo cez ňu cestujú, nech navštívia i konzum, sklep to potravný, sklep kresťanský. Pomáhajte si sami, i Pán Boh vám pomôže!

A vám, drahí Jablončania, milí susedia moji, prajem zo srdca, by ste šťastliví boli i s vašim konzumom. Nech kvitne ten sklep kresťanský, ten kvietok novoročný v zahrade jablonskej! Vy, milí Jablončania, so susedmi vašimi ho pestujte, opatrujte, strážte nad ním, držte si ho ruka v ruke, aby vám prinášal hojné ovocie, osoh a úžitok pre vás i pre vašich susedov. Uvidíte, že o pár rokov jak blažení budete s pomocou Božou a s pomocou kresťanského potavného spolku.

«Krestania, len u krestanov kupujte!»

«Krestania, len kresťanské sklepy navštevujte!»

«Svoj k svojmu!»

Oravec.

Pobedim (nitrianska stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krestane» uverejniť.

Ako každý rok, tak i teraz náš dôstojný pán Alfons Bernkopf zriadil nám pastiersku hru: «Betlehemske ženy» z maďarského preloženú. — Hra táto predstavená bola nielen v našom Katolíckom Kruhu, ale na požiadanie filialčanov aj v Bášoveciach a v Považskej Strede. — S jakým oduševnením hrnuli sa ľudia, dokazuje tá okolnosť, že pre veľký nával ľudu muselo sa hrať v Pobedime 6 razy, v Bašovciach 4 razy a v Považskej Strede 3 razy, tak, že aj pri 10-halierovom vstupnom sobralo sa 124 korún, z čoho čistý výnos pripadne pokladnici Katolíckeho Kruhu.

Nech sa z toho učia tí, ktorí šomrú proti divadelným predstaveniam a Kruh považujú nie za miestnosť na prednášky a na poučenie, ale na vydržovanie verejných licitácií, ktoré Kruhu v každom ohľade jedine škodu zapríčiňujú!

Musím pripomenúť ešte, že verejnú vďaku podlžní sme slečne Lujze Cicvarkovej, ktorá s veľkým namáhaním a ochotnosťou celkom zdarma šatstvo šila pre 20 hercov; nech jejto Boh dobrotivý odplatí! S povďačnosťou zaviazaný je Kruh aj oproti p. organistovi a muzikantom, ktorí dopomohli k zdarnému výsledku hry. Podobne ďakujeme aj tým, ktorí odviezli nás do filiálok a odtiaľ zase domov celkom zdarma.

Herci a herečky s veľkou chuťou a radosťou pripravovali sa, a úlohy svoje aj dobre previedli. — Daj nám Boh čím častejšie takéhoto duševného potešenia a rozveselenia!

M.

Nitrianské Sučany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krestane.»

So žiaľom chytám do ruky pero, keď píšem o našom zosnulom dr. Francovi Majorovi, zastupiteľovi nášho žabokreckého okresu. Keď si pomyslím, koľké prenasledovania, koľké pokuty zniesť museli sme my ľudoví voličia nevinne, smele tvrdím, že sme to všetko vďačne pretrpeli, len keď sme si takého muža vyvolili, jakého sme ešte nemali. Je aj pravda, nemôžu povedať ani naši otcovia, ani praradcovia, žeby voľfaktorý ablegát toľko pracoval za ľud, najmä za ľud ubiedený, roľnícky a remeselnícky, jako náš už zosnulý doktor Franc Major. On videl dobre, keď chodil po okrese, že ľud mal k nemu dôveru. A tak aj on za ľud pracoval až do posledného dýchnutia. On nepriateľom nebol nikomu, ale on nepriateľov mal; to bolo vidno pri jeho voľbe. Ale keby lakomstvo nepanovalo

medzi nami, takých nepriateľov by bol málo mal, lebo on každého rád mal. Teraz sme opustené siroty. lebo sme ztratili nášho dobrého zastupiteľa. Povedať môžeme: kde je to srdce, ktoré nás tak milovalo? Kde je pomoc naša? V tmavom hrobe spočíva kvet viery našej, čo si počiať máme? Volajme všetci: nech mu dá Pán Boh ľahké odpočinutie a svetlo večné nech mu svieti.

Drahí priatelia, ktorí sme ľudoví voličia, prosme Pána Boha všemohúceho, aby nám na pomoci byť ráčil, aby sme aj po tretí raz zviažili a takého verného pracovníka do snemu poslali, jako bol doktor Franc Major, lebo ak sa brániť nebudeme v tomto našom okrese sa ešte horších časov dožijeme, že ani volebného práva mať nebudeme. Už i teraz nám v našom notariáte veľa hlasov odobrali, že vraj nie sú vlastenci, že sú z Moravi, takí, ktorí už tu vyše päťdesiat rokov bývajú a synovia ich vojančinu vyslúžili. Takú pravdu máme v našej nitrianskej stolici. Koľko stolíc, toľko zákonov, koľko okresov, v každom inakší zákon. U židov to inak ide, toho sa nikto nepýta odkiaľ je, príde s batohom a už je vlastenec, ale Moravci, ktorí do Uhorska veľké majetky doniesli a nagaždovať a role obrábať, to sú nie vlastenci, práva hlasovacieho nemajú. Tak to ide u nás spravodlivo! Tak drahí bratia len sa usilujme, aby sme na budúcu voľbu zviažili a všetci jednohlasne zavolali to krásne meno:

Nech žije ľudová strana! Nech žije barón Kaas Ivor!
Ludák.

Z Námestova.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Prevelebný Pán Redaktor!

Prijmite tento môj dopis do nášeho obľúbeného «Kresťana», aby ctení čitatelia poznali v jakých okolnostiach sa nachádza naše mestečko Námestovo.

Toto mestečko leží medzi vrchom takzvaným Príslopom a medzi Babiagurou, tieto dva vrchy nás občerstvujú s ostrými vetrami, obzvlášte v zime, keď nám nadujú sňahu také kopy, jako naše chalupy. My už máme z tých vrchov celý kalendár, keď sa zamračí na Príslope, je planý čas a keď na Babiagure to príde ešte horší. Južný vetrik nemá k nám prístupu pre vysoké Tatry, a tak ctení čitatelia si môžu domyslet, že jaké tu môžu byť úrody, keď dakedy kosec musí kožuch obliecť a potom nám aj to príslovie dostačí, že tu je začiatok vody a korniec chleba. Naše mestečko počítuje asi 2000 duší, z ktorých je asi 200 nových a len málo tu narodených nových Maďarov, to jest židov, nuž si ľahko domyslíte, že veru ten babiagurský vetrik darmo neduje, dosť hodne to toho nadul. A keby ste si mysleli, že títo naši noví vlastenci len tak v kútikoch sú utiahnutí, mýlili by ste sa, lebo na našom trhu nemá kresťan domu, všetko je v židovských rukách. Že prečo je mestečko naše historické, to vám poviem: preto, lebo tu leží sirota Janko Črehlan a o tom vám netreba povedať, lebo kto číta «Kresťana» ten vie o tom, to by bolo zbytočné. Janko spí a aj celá história už zaspala.

Teraz už máme zase novú históriu, ale už nie takú

smutnú, ale pre nás a pre celý katolícky svet, aj pre nášho slávne panujúceho sv. Otca potešiteľnú. Založili sme dňa 14. decembra katolícky kruh, čomu sa veľmi tešíme, že už nezostaneme celkom zabudnutí, ale že aj my postavíme sa do radu bojujúcich a do radu sebaobran. Zo združenej sily, z dobrých novín a z poučných kníh sa poučíme, jako sa máme my katolíci držať vo spoločenskom ohľade. Za predsedu sme zvolili nášho pána farára Jána Muríňa, kňaza to podľa príkladu Božského srdca Ježišovho, za podpredsedu mešťana Šimona Fraštia, doteraz nášeho rychtára mestského. Vzor jedného mešťan-remeselníka, ktorý vo všetkých okolnostiach najsamprv je katolíkom, a jako taký drží sa svojej svätej viery a svojho rodu.

Mestečko si praje, aby aj naďalej zastával rychtársky úrad, lež jako počuť, náš statočný Fraštia, nechce už túto hodnosť prijívať. On vie zaiste prečo, jak by ale bolo možno, aj na tomto mieste ho prosíme, aby zabudnul na tieto prekážky a nás spolumešťanov znovu nevydal na nemilosrdenstvo našich neprajníkov!

Ďalej chcem cteným čitateľom na vedomie dať, jaké sme mali príjemné vianočné sviatky. Náš pán kaplán Albín Maxian pripravil nám s pomocou pánov učiteľov z mesta a z okolia pastierske hry, divadlo, asíce «Narodenie Ježiška» vo dvoch kusoch a v 4 predstaveniach. Zábava to milá a poučlivá, obživujúca nášeho ducha, obzvlášte u nás, kde obecnosť to ešte nikdy nevidelo, okrem toho roku a vlni. Vidno to bolo z tvári každému tú radosť, keď vystúpili naši malí a veľkí herci, z ktorých pripomenúť je mi povinnosťou dcérku nášeho významného mešťana hl. pána Mateja Murína, dcéru vdovy pani Johanny Kompanikovej z Bobrova a nášeho spolumešťana kupca pána Karola Mereša. Aj ostatným predstaviteľom srdečná vďaka, že nám predstavili živý obraz Narodenia Ježiška v betlehemskej maštali. Po takej krásnej zábave každý niesol v srdci cit náboženský, pokornú myseľ a posilnený vo viere nášeho Pána Ježiša Krista. Náš svet je dobrý, krásnoduchý, len treba vodcov, ktorí nás poučia, ktorí ich múdrosť, ich majetok hmotný nie pre seba podržia, ale ho v prospech ľudu vyžitkujú.

Konečne ešte pripomeniem, že sme si kúpili nový organ do kostola za 3000 zl. z čoho máme tiež nemalú radosť. Vidíte, ctení čitatelia, že sa hýbeme a napredujeme, a kto nám k tomu dopomohol? Jedine ľudová strana a náš «Kresťan», lebo jakonáhle začal vychodiť, z neho sme sa mnohému poučili, z neho sa posmelili, vieme si zastať oproti naším nepriateľom a úžernikom. Už máme 3 kresťanské sklepy, ktoré aj podporujeme a k tomá nás povzbudzuje aj «Kresťan», keď nás vždy upozorňuje: svoj k svojmu. Prv sme si mysleli, že to inší nemôže kupectvo prevádzať, len žid, ale teraz už veru vidíme, že aj kresťania sú na to schopní, lenže nie s takým úžerníctvom. My čo by sme len v krpech chodili a oni čo by zlaté refaze nosili, my biedili a oni dobre papkali! Tak to nepôjde ďalej.

Teraz blahoželám velebnému pánu redaktorovi a všetkým váženým dopisovateľom, aby ich všemohúci Boh

v tomto novom roku požeňnal, ich posilňoval v prácach, aby mohli svoje stádo i na planej lúke dobre pást, lebo na dobrej lúke sa stádo spolu drží, kdežto s planej sa ovečky rozhodia. Pozdravujem všetkých horlivých čitateľov a čitateľky v tomto novom roku, nech im Pan Boh dá, čo si od Neho prosia. *Námeslovec.*

Obrázky z Púchovsko-Illavskej voľby.

(Pokračovanie.)

V Illave je v štátnej škole učiteľ, ktorý na seminárskom chlebíku a tak sa nám všetko zdá, že aj na **kňazských štipendiách sa vychoval.** Tento človek na tom sa usiloval počas celej voľby — ačkoľvek «gimplov» sa mu nijak nepodarilo chytiť — aby dôveru ľudu proti duchovným zničil. Pravda, hore menovaný učiteľ, od tej doby dávno zabudnul na to, žeby teraz v maštali voľaktorú prácu vykonával, keď by ho ako žiaka nebolo podporovalo katolícké kňazstvo, v ktorého rade je aj jeho starší brat!

Na to zabúdame, že kat. charitas (láska) veľmi neužitočný strom je tomu, ktorý ho sadí a opatruje. Takýto je aj rád milosrdných. Vychová lekárov, obetuje na nich, popredku sa teší, koľko dobrého učiní človečenstvu. A čo sa stáva? V Illavskom okrese sa vynachádza jeden exemplár, ktorý keď dostal lekársky diplom v rade milosrdných a potom oslobodenie od sľubov tohože rádu od sv. Otca, vydáva sa za najlepšieho katolíka. Ale čo na plat? Keď si on rajtuje na koni liberálnom, ku pr. takto: Stalo sa, že jeden ľudový volič v takej bande hral, ktorá hrala liberálnemu táboru. Keď tento istý na ľudovú stranu chcel ísť hlasovať, ten illavský pán všelijakým spôsobom chcel získať toho istého do liberálneho tábora. Vytýkal mu, že ženu my vyhojil. «Čo žiadali, som im zaplatil» bola odpoveď illavského mešťana a hudobníka. Toto je jednoduchého človeka povaha, a k tomu ešte jaká čistá je tá povaha!

Páni liberanti po svete vytrubujú, že katolícké duchovenstvo je nesnášlivé. V púchovsko-illavskom okrese je mnoho štátnych, stoličných, fabrických úradníkov, z pomedzi nich aj takí, ktorí trebárs by neboli hlasovali na ľudovú stranu z bojzlivosti, vďačne by boli doma zostali, a predsa to nesmeli učiniť, treba im bolo sa dostaviť — chceš-nechceš — do tábora liberálneho. Nuž pozrite sa moji páni: z pomedzi okresných katolíckych pánov farárov verejne kortešoval na liberálnu stranu jeden pán farár, a ačkoľvek okresnému kňazstvu toto veľiká rana duševná bola, ale predsa ho neprenasledovalo, bárs aj liberalismus s katolíctvom sa nesrovnáva. Nuž či je to nie veľká snášanlivosť?

Naši spoluobčania luteráni s tým kortešovali, že už dosť dlho mali luteráského poslanca, teraz si katolíckeho priali. Dobre vediac, jako strážia luteráni na neodvyslost svojej cirkve, a koľko pracujú za svoje hmotné potreby: nuž uveríme im, že oni dobre musejú poznať, v čom zostáva katolicizmus liberálnych katolíkov!

Neohrožený ľudák.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kresťan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Velp. Fraňko Klein, Spiš. Richvald. Žiadané sme poslali. Snád nemusíme Vám písať z jakkej príčiny sa to stalo?

K. J. S vaším žrebom ani deravú podošvu ste nevyhrali.

Štefan Boroven. Kalendáre sú už úplne rozobraté. Ale snád v Turčianskom Sv. Martine by ste ešte dostali u kníhtlačiarkeho účastinárskeho spolku.

Pozorovateľ. Nerobte si z toho nič. Snád ste len to už počuli: Jaké prasa, taký kvik; jaký človek, taký zvyk a jaká chasa, taká krása.

Neohrožený ľudák. Pokračovanie došlo pozde.

Pavel Pazderka, Viedeň. Jestli druhé číslo neobdržíte, ráčte peniaze reklamovať.

Obuvník. Máte úplnú pravdu. — Ale čo, keď je to všetko len toho «holubičieho» vinou. Prečo že nečíta, prečo nepoučuje seba? Prečo neberú jeden druhého na dobrý zreteľ, aby potom pri takýchto zásadách vedel za seba a tak i za druhých sa postavil. Veru je to aj dosť smutné, že u vás tak veľmi málo čítajú slovenských časopisov.

Velp. Mical Tomeček. Žiadané sme vybavili.

Anton Alena. Žiadaným čísla sme poslali, kdežto ale predplatok sme neobdržali.

M. J. Obdržali sme, ale pozde. Či by ste nemohli niečo urobiť za rozšírenie «Posla»?

Julius Zhorella. Nebolo možné v predošlom čísle. Budúce.

Juraj Buzalka v Hont. Sv. Antone. Drahý p. Brat, uverejnené bolo, ale v ktorom čísle — nepamätáme sa.

B. bohoslovec B. Článok Váš o Spolku sv. Vojtecha sa nám veľmi páči. Ale nateraz ho nemožeme uverejniť. Pousilujeme sa ho čo najlepšie upotrebiť.

Juraj Žarový, Rovné. Ráčte sa obrátiť na p. Bélu Tótha, mlynára vo Veľkých Šuranoch.

Ján Talán, Bradenville Pa. Amerika. Poslali sme Vám jeden exemplár z nášho «Posla». Článok je nám nemožno uverejniť.

J. M. Jestli bude nám možné — pokúsime sa.

Matúš Mičutka, Intenburg. Prečítajte si ho ešte raz, potom snád porozumiete. «Posol Sv. Antona» je naším majetkom.

Fraňo Tronpeter. Vo Vašej záležitosti nemôže Vám nikto iný rady dať, ako spolahlivý pravotár. — Jestli by ste u vás takého nemali, obráťte sa na pána Mikuláša Zboray (Budapest, IV. Vármegyeház-u. 3.). Môžete aj slovenský list mu písať.

Meriač. Doposiaľ neobdržali sme nič. Budúce.

St. Hlasica. Písali sme vám dopisnicu, dľa ktorej môžete naše žiadané vybaviť. Pozdejšie vám pošleme list.

Vlp. M. Duday. Žiadané tým predplatiteľom pošleme dnešným dňom. Privolávame: «Na zdar»!

Velp. Ignác Kojda. Zaslali sme. Za tú Vašu milú ochotnosť úprimne zo srdca voláme: «Pán Boh zaplať»!

Anton Mibaliak, Amerika. Číslo sme Vám hneď po obdržaní Vášho listu zaslali. Boh Vám pomáha.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresfana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Tridsať-ročné jubileum farárskeho úradovania velebného pátra Zaoska. 40 str. Cena 25 kr. Čistý výnos na rovnianský kostol. Dostať: Kníhtlačiareň Jula Zhorellu (vo Veľkých Topolčanoch) Nagy-Tapolcsány, alebo u pôvodcu: vp. Ludevít Gáspár, farár, Dlhépole (trenčianska stolica.)

Náš milý Zaosek je v tejto podarenej práci svojej celý rozjarený: čo veta, to žart a posmech. Veľmi vrele

odporúčame dielo toto každému, zvlášte ale velebnému duchovenstvu.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeduvanú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

ASTMA plúcový katár krvácanie plúc plúcová nemoc a žalúdočných nemocí

trpiaci nech prečítajú a nech si rozvážia tieto ohlasy, ktoré o uzdraveniach znejú. Každodenne dochádzajúcich listov je tu len maličkosť, ktoré sú bez všetkého pomerovania na jav donesené, pokiaľ je to presvedčené, že trpiace obecnstvo je vstave samo súdiť podľa tu prednesených správ. Výfah listov v malom premenení štýlu, znejú od slova do slova. Vynechané sú všetky tie výkazy, ktoré o vďaka znejú, tak práve sú vynechané i všetky tie výkazy, ktoré kritizujú a posudzujú všetky predošlé liečenia. Originálne dopisy sú k obzreniu, a prosíme aby sa čím vo väčších kruhoch o týchto známostiach rozšírila. **Uradne sa toto už stalo.** Od odstúpenia pravdy, bár aj sprevádzajúcimi slovami, ktoré sa vzťahujú pri liečení dosiahnutého výsledku sa nemôže dovoliť, ba aj sú ostre trestané. Aby sme aj nezbehlým podľa našej možnosti po ruke boli, prv nežli by choroba už nastala, a aby pri najmenšom predznaku poznali, aby pomoc lekára zavčas upotreбили, s týmto opíšeme v najviac pádoch pridané

predznaky: Kašľania, často nútenia k dáveniu. — Vypľúvanie šľajmu. — Klania v prscho a v chrbtovej kosti. — Tlačenia v pleciah. — Nočné poenja. — Riadne studené ruky a nohy. — Ťažké dýchanie. — Dýchania neskoršie čujúce pískanie a hranie sprevádza. — Pluvanie krvi, často neporiadno účinkovanie srdca spojené s veľkou bojzivosťou, nespánivosť, mrcha trávenie.

V záujme liečenia je potrebné riadne opísanie živobytia, pomenovanie, zaoberanie, či sa nohy studené a adres:

Kur-Institut „Spiro spero“, Dresden-Niederlössnitz, Schulstrasse 77 a.

25 ročný katár.

V 18. roku som ochorel, lebo v rozpačenosti som vodu pil. Mocný kašeľ som mal, a keď som stúpil, ťažko som vedel dýchať. Po jednom roku som ztražil, t. j. po roku ma opustilo, ale neskoršie som chorobu túto zpatky dostal, najviac som trpel vo veľkej horúčosti, v jaseňi a v špatnom čase. Stav tento vždy väčší bol, tak že som myslel, že sa zadusím. Doktori tí len ulavnili ťažkosti moje, ustavičný kašeľ natoľko ma oslabil, že som len sedieť mohol, v poslednom čase ale od všetkých boľastí som len sedieť mohol a to aj v noci a toto obyčajne 4—5 dní trvalo, odpočinku som nikdy nemal. Doktori mi povedali, že mojej nemoci není pomoc len uľavenie. Posledný doktor mi povedal, že mám katár, naposledy ale keď už celkom slabý a chudý som, lež aj život som zunoval, čítal som o liečiacom ústave «Spiro spero», ku ktorému som sa aj obrátil o pomoc. Zprvoti sa mi zdalo, že horšie sa cítim, no ale o 3 týždne som sa lepšie cítil, od tohto času veľmi friško som sa liečil a aj posteľ som zanechal a chvala Bohu aj zamestnanie som zaujal, ktoré som pre nemoc opustiť musel, a aj dneska som tu bez toho, žeby z nemoci aj najmenej badal. Za povinnosť si držím vďaka oddať za mne danú radu a lieky a hotový som ústav «Spiro spero» aj bárkomu odporúčať, kto v nemoci takejto trpi.

S úctou

Anton Deisl, Steyr (Hornia Austria), Duckertstr. 17.

Žalúdočná a črevová choroba.

Pre tento zázračný výsledok som povďačný ústavu «Spiro spero», ktorý u mňa docielil. Za 18 rokov som trpel na mrcha trávenie a na slabosť žalúdka. Vždy som bol nadutý a riadnu stolicu som mal z upotrebovania liekov. Ani spať som nemohol, a v nohách som cítil ztrpenia, pre ktoré som sa ani len pohnúť nemohol. Viac ráz som zavrát mal. Ruky a nohy som viac ráz studené mal. Počas mojej choroby som nesmel cesto a cušpajz užívať, čo ma skoro do zúfania doneslo. Od mnohých lekárov som sa dal liečiť, bez toho aby bol nejaký výsledok dosiahol. Vtedy ma upozornili v časopisoch zjavenom «Spiro spero», a ja som sa aj rýchle podhodol jeho liečeniu, ktorý aj za krátky čas dokazal jeho cieľ v úplnom upotrebení liečenia sa mi prinavrátala chuť do jedenia, a stolicu som mal vŕdi a vŕdi riadnejšiu, a dostal som chuť do jedenia a spánok som mal riadny. A neskoršie som strávil všetky jedlá a o 4 mesiace som bol úplne zdravi. Toto môžem podakovať len ústavu «Spiro spero» že 70 ročnom mojom veku že od dlho ročnej nemoci som sa oslobodil istý výsledok a lacné liečenie bár komu kto v takejto nemoci trpi vrele odporúčam ústav tento

s úctou Terezia Horn, Wien 16, Stillfriedplatz 5.

Úprav liečenia listovne bez všetkého prikazu je možné. Listi prosíme výlučne v nemeckej reči.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreštana»! Chceš-li, Iudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Všetkým priateľom «Kreštana» poslali sme i nový časopis: «Posol Svätého Antona». Nech si toho «Posla» každý podrží a nech si to považuje akožto dar vianočný od nás. — Prečítajte si tie pekné nové novinky, a komu sa zapáčia, nechže predplatiť sa na ne pomocou tej poukázky, ktorá je pripojená k tomu »Poslu».

Redakcia a vyd. «Kreštan».

VEĽKÝ KRACH.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentovaného striebra vydlíčky,
6 kusov amerického patentovaného striebra jedáca lížice,
12 kusov amerického patentovaného striebra kávové lížice,
1 kus amerického patentovaného striebra polievkovú lížicu,
1 kus amerického patentovaného striebra mliekovú lížicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus ľajnové cukrové sitko.

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nútra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo,

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žebý si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'álej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydlíacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedáim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentovaného striebra pošl'ú. Bozovič, Kr.-Sörénska st.

S. Keresztes, hlavný slúžny.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielame s dobierkou franco zamene nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Prenajma mlynov.

V pánstve grófa Rudolfa Choteka
v Dolnej Krupej pri Trnave, (stolica prišporská)

davajú sa do prenájmu 2 mlyny a síce:

Od 1-ho januára 1903-ho roku tak zvaný «Dolný mlyn» na dve zloženia blízko majera «Podhaj» vzdialený od obce dolno-krupanskej asi 15 minút. K tomuto mlynu prináleží jedna veľká zahrada, pod 1 hon a 280 □ siah lúka, 8 1/2 honov pri mlyne ležiacich rôl.

Od 1 júla 1903-ho mlyn na dvoje slozenie v prostriedku obce ležiaci. Ku mlynu tomuto patrí veľká ovocná zahrada a 1 1/2 hona obsiata rola.

Prýhlasy nech sa pošlú na centráln-kancelariu grófa Rudolfa Choteka do Wiedne, IX. B., Wehringerstrasse čis. 28.

Všetci priatelia a dobrodincovia **Kongregácie Missii** bratov terciarov sv. Františka obdržia za doposlanú istú almužnu (trebárs v poštových známkach,) jednu **peknú kartu** akožto znak povďačnosti. — Kto však dōpošle 1 korunu, obdrží aj jednu **poistenku z d'alekej Indie**, podpísanú jedným z **deti-sirôt**.

Príspevky s dôkladnou adreťou zasielateľa majú sa poslať na Expediciu novín, alebo na katolícky farský úrad, Braunau a. J. für Fr. Rochus (Fr. Petrus).

Všetkým milým priateľom a dobrodincom p rajeme šťastia, zdravia a požehnaní v novom roku. S našimi chudobnými sirotami rozpomíname sa vždy na nich v modlitbách.

Kongregácia Missii sv. Františka.

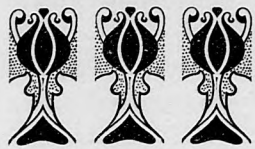
Dom na predaj.

František, Štrba v Šurovcách Prešporská stol. (Nagy-Súr, Pozsonym.) idúc do Ameriky, odpredať chce dom číslo 43, šindlom krytý s jatkou, ladovňou i s bitúnkom v cene 3 tisíc korún. Pri dome je i humno asi 500 □ siah. Ostatné listovne najlepšie osobne možno sa dozvedeť.

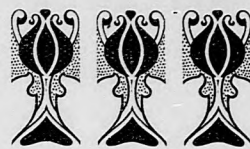
Od 20 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine!

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, bolesti hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).**Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.****Výťah z pod'akovani.**

Vel'acteny pane lekárník! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdiavie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich susedov dva balíčky.

V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedlaček.

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú boľast' a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobráje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.

Vo Veľkej Bytči, 18. októbra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.

Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ staviieb.

Vel'actený pane lekárník! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výtečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.

V Petrovci, Bážka 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Úctive Vás prosím, raďte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho

lieku neznam proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu nád Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobestišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyličený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal sem aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neno žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glabicz, v továrne na tannin.

Vel'act. Pán Friedrich! Mal som Vaše karp. pilulky raz a po útrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vas Pán Boh živí a dá Vám dobrého zdravia, aby Ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte obratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.

V Tr. Teplej, d'na 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Vel'actený Pane Lekárník! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vdaky som Vám podľzen, za Vaše znamenité pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby Ste mohli ešte mnohých sprostíť od všľajkých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.

Nemešany, 17. jan. 1902.

Ján Urbán

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všľko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je**PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,**

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znaša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znaša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenati vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.)

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnú výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čas kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Sen zachránil mu život.

Skutočná udalosť zo života.
Rozpráva **Ján Schulz**
vo **V. Komlósi**.

(Odtisk zakázaný.)

Teda neveríš, že by jeden sen mohol zachrániť život človeku?»

Toto pýtal sa ma môj priateľ Karol, keď som ho vlni na Vianoce navštívil — a keď pochybujúc triasol som hlavou, pokračoval: «Počúvaj teda! Práve dnes je tomu rok, čo som bol u Jozefa, ktorého znáš aj ty a ktorý je organistom, ten mi rozpovedal ako mu jeden sen zachránil život. Celá rodina jeho bola nemocná a aj on sám trpel na **influenču a na zapálenie pľúc**, už aj krv pľuval, jeho testiná mala **žalúdočnú krčú** a pichalo ju v bokoch, deti ležaly mu na **zapálenie hrdla a šarlach** a trpely na **bledačku**; sám organista bol taký chorý, že sa už aj ospevedal a keď večer zaspal, nikto nemal nádeje, že sa ešte kedy zobudí. Ale na druhý deň rano predsa sa zobudil a riekol svojej manželke:

«Marka, mne sa snivalo, že som si kúpil kalendár a vyzdravel som!»

Jozefova žena veľmi verila na sny a hneď aj kúpila jeden kalendár. Sotva že ho počala prezeráť, napadla jej rozprávka: «Ochranca života», v ktorej opísané bolo liečenie všetkých chorôb chýrny **Fellerovým Elsa-Fluidom**.

Mária už aj predtým bola objednala rozličné fluidy, ale tieto nič neosožily, len teraz zvedela, že jedine **Fellerov Elsa-Fluid** pomáha, ktorý je **len vtedy pravý**, keď je objednaný rovno od apatekára **Eugena V. Feller** v **Stubici**, Templom-uteza 18. sz. (záhrebská stolica).

Hneď nato telegraficky objednala 12 fliašiek z **Fellerovho Elsa-Fluidu** za 5 korún, menej totiž nemožno dostať. Už na druhý deň došiel **Elsa-Fluid** a pán Feller zaplatil ešte aj poštovné útraty.

Ale chorý nechcel nič užiť,

pánu farárovi a Marke, ktorí ho prosili, aby oproboval užiť **pravý Fellerov Elsa-Fluid**, povedal:

«Mne už nič nepomôže, nehajte ma pokojne umrieť!» Ale keď úbohá jeho žena nariekajúc prosila, aby aspoň na svoje deti myslel, dal sa nahovoriť. Denne 20 kvapôk dali mu užiť na cukre a krem toho viackrát natreli mu celé telo **Elsa-Fluidom** a hneď cítil sa lepšie. Zaraz objednal si ešte 48 fliašiek **Elsa-Fluidu** za 16 korún a za 4 koruny 6 balíkov **Elsa-piluliek** (o ktorých tiež čítal, že veľmi dobre liečia žalúdočnú nemoc) a o 3 týždne tak on, jako i jeho deti a testiná, ktorí všetci užívali **Fellerov Elsa-Fluid**, úplne vyzdraveli.

«Hľa» — riekol mi priateľ Karol — «takto zachránil sen život jednej celej rodine.» Keď sa po dedine rozniesol chýr o podivuhodnej liečivej sile **Fellerovho Elsa-Fluidu**, všetci chorí objednali si z tohoto výtečného domáceho prostriedku a všetci presvedčili sa, že **pravý Fellerov Elsa-Fluid** úplne a rýchlo lieči **rheumu, opuchlé nohy, obličkovú nemoc, opuchliny, pichanie, zimnicu, pakosnicu, chromé ruky a nohy, klepanie, srdca, vzdychavosť, hučanie v ušach, boľenie zubov a zlý zápach úst, zvlášte ale slabosť očí a nervové choroby, nemoce hrtana a hrdla, škrofle, rany, zmrzlé údy, ružu, pľusgiery a bradovice. Ľudia dali užívať Fellerov Elsa-Fluid aj deťom proti zľtačke, horúčke, osýpkam, zachrýpnutiu, kašfu, proti hlístam a pásomnici (Bandwurm), natreli deťom telo Fellerovým Elsa-Fluidom, keď mali výsyp na tvári, alebo na tele, ba i keď mali na hlave homporu a Fellerov Elsa-Fluid vždy osožil.»**

Mne priateľ veľkú radosť urobil, že mi to všetko rozpovedal, lebo aj ja sám už od dávnejšieho času trpel som na **slabosť** a nočné potenie, krem toho nemohol som jesť, mal som zlú stolicu a trápilo ma **kyslé grganie** (ryhanie), pálily ma obličky a hlava sa mi točila, následkom čoho bol som taký rozčúnený a nervósný, že som ami spať nemohol.

Aj ja som si teda dal doniesť od lekárnik **Feller** 2 tucty **Elsa-Fluidu** za 8 korún 60 halierov a 6 balíkov **Elsa-piluliek** na prehnanie za 4 koruny a s čistým svedomím môže každý povedať, že **Fellerov «Elsa-Fluid»** je

najlepší prostriedok. Kto je chorý, predovšetkým nech oprobujú a objedná si ho od lekárnik

EUGENA V. FELLERA,

STUBICZA, Templom-uteza 18. sz. (záhrebská stolica). Každý mi bude povďačný za dobrú radu.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známou Elsa) musí na všetkých upravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyzobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller» — Zdravotníckymi

vrchnosťami preskúšaným a одобreným prostriedok a na výstavách **Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov Elsa-Fluid** vyznačený bol zlatou medaillou, krížom a čestnou diplomou. Objednajte s «Fellerov Elsa-Fluid» len poštovou dobierkou, alebo za vopred zaslané peniaze. **Stojí: 12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5 korún, 24 fliaš alebo 12 dvoj. fliaš 8 korún 60 hal., 36 fliaš alebo 18 dvoj. fliaš 12 korún 40 hal., 48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš 16 korún, 60 fliaš alebo 30 dvoj. fliaš 20 korún.**

S návodom o upotrebení, s poštou a s bedničkou. Menej než 12 fliašiek sa nerozposiela.

Ku **Elsa-Fluidu** odporúča sa ako **najlepší prostriedok na prehnanie a proti všetkým žalúdočným chorebám Fellerove Rebarbara-Pilulky**. Jeden balík (6 škatuliek) 4 koruny. — **Zdarma** dostanú objednávateľa ku každému opätovne objednanému tuctu **Elsa-Fluidu** 1 flašku. **Varujme sa napodobenin!**

Mnohí moji známi a priatelia chvália Váš výtečný liek. Najprv sám na sebe zkusil som veľký jeho účinok, trpel som totiž na holenie drieku a veľmi ma klalo a všetko to prestalo, jaknáhle som si ním len tri razy natrel telo.

Szente, 4/XII. 1901.

Ludvik Kiss.

Váš «Elsa-Fluid» skutočne znamenite účinkoval proti boleniu mojich očí. Už od dvoch rokov beľaly ma oči a «Elsa-Fluid» ma po krátkom upotrebovaní vyliečil — píše 27/II. 1901.

v. Keskenyerdő (barananská stolica).

Franc Frason.

Kto chce dostať **Fellerov Elsa-Fluid**, a **pravé Fellerové Elsa-pilulky** nech si objedná listovne a jasno papiše adresu jediného dorábatela:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho
cis. a kráľ. vysosti prin-

ca **Filipa Bourbona**

STUBICA

Templom - uteza
18. szám

(záhrebská stol.)

Hlavný sklad v **Budapešti**: u lekárnik **Jozefa Töröka**, Kráľovská ulica č. 12. v lekárni «Nádor» dra **Eggera Váczi-körut** č. 17. a v lekárni **Bélu Zoltána**, Szabadság-tér.